

Daudzlīmeņu pārvaldība

(klimata) rīcībā –

politisko risinājumu kopīga
izstrāde cīņai pret klimata
pārmaiņām

The **EU Covenant of Mayors Office** is responsible for the overall coordination of the initiative in Europe. It is composed of networks of local and regional authorities: Energy Cities, Climate Alliance, EUROCITIES, CEMR, FEDARENE and ICLEI Europe.

Covenant of Mayors Office

Mundo Madou

Avenue des Arts 7/8

1210 Brussels, Belgium

✉ press@eumayors.eu

🐦 [@eumayors](https://twitter.com/eumayors)

🌐 www.eumayors.eu

Eiropas pilsētu mēru pakta biroja publikācija, 2021

Autori no Eiropas Pilsētu mēru pakta klimata un enerģētikas jomā biroja: George Stiff, Giorgia Rambelli, Silvia Assalini un Andreas Jäger

Grafiskais dizains Kate Snow Design

© Eiropas Savienība, 2021

No šīs publikācijas neizriet nekāda Eiropas Komisijas atbildība.

Saturs

Kāpēc daudzlīmeņu pārvaldība ir svarīga?	04	Kāpēc daudzlīmeņu pārvaldībā ir jāiekļauj atbildība ?	16
Kāpēc atklātība ir izšķirīgi svarīga daudzlīmeņu pārvaldībā?	10	Kā daudzlīmeņu pārvaldība var uzlabot efektivitāti ?	19
Ko daudzlīmeņu pārvaldībai sniedz līdzdalība ?	13	Kā daudzlīmeņu pārvaldība var veicināt saskaņotību ?	22
		Kādi būtiski soļi stiprina daudzlīmeņu pārvaldību?	25

Kāpēc daudzlīmeņu pārvaldība ir svarīga?

Daudzlīmeņu pārvaldība (Multi-Level Governance, MLG) ir būtisks elements mūsdienīgai, daudzpusīgai politikas veidošanai, kas ir piemērojama jebkādā līmenī — no vietējas politikas līdz ES (un, protams, ne tikai ES) politikai. Ar to ir iespējams stiprināt dažādus procesus, jo īpaši atbalstīt un **paātrināt klimata pārmaiņu mazināšanu un pielāgošanos tām**, kā arī palīdzēt efektīvi cīnīties ar enerģētisko nabadzību, ieviest saskaņotu sistēmu taisnīgai pārejai un sekmēt citu būtisku jautājumu risināšanu. Ja ir runa par klimata pārmaiņu radīto sarežģīto, globālo uzdevumu risināšanas mērogu un piemērošanas jomu, efektīva MLG ir viens no izšķirīgajiem līdzekļiem **izmaksu ziņā efektīvu un sociāli iekļaujošu rīcību** paātrināšanai.

Eiropas Pilsētu mēru pakts klimata un enerģētikas jomā (Eiropas Pilsētu mēru pakts) ne vien pats par sevi ir piemērs saskaņotai daudzlīmeņu rīcībai, bet arī ietver idejas, resursus un iespējas efektīvākai **MLG veicināšanai, plašākai piemērošanai un integrēšanai klimata un enerģētikas politikā** visā Eiropā. Tomēr ko daudzlīmeņu pārvaldība nozīmē praksē? Kāda ir tās loma politikas veidošanā un rīcības paātrināšanā klimata un enerģētikas jomā? Kāpēc MLG tiek uzskatīta par tik būtisku Eiropas Pilsētu mēru pakta sastāvdaļu?

Kas tiek domāts ar “daudzlīmeņu pārvaldību”?

Efektīva MLG ietver virkni **sadarbības mehānismu**, kuru nolūks ir nodrošināt, lai galvenās **ieinteresētās personas tiktu sadzirdētas** jautājumos, kas tām ir būtiskākie. Kaut arī MLG ir ļoti piemērota politikas veidošanas procesu uzlabošanai visos pārvaldes līmeņos, šā dokumenta uzmanības centrā tiek apzināti izvirzīts valsts līmenis. Tādējādi tā mērķis ir parādīt, ka tā vietā, lai balstītos vienīgi uz lejupvērstu pieeju, kur valstu pārstāvji izstrādā un pieņem politiku, kurai tālāk pielāgojas vietējās struktūras, MLG pamatojas uz:

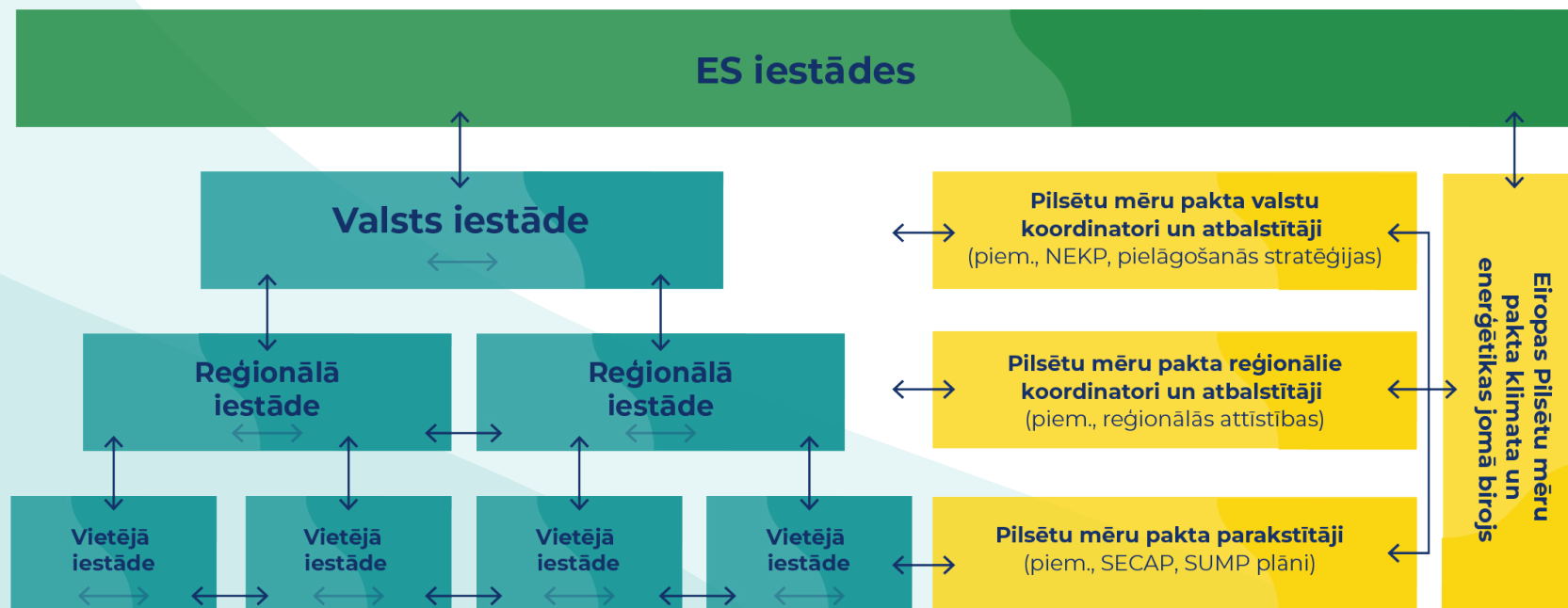
- citu līmeņu (t.i., vietējo un reģionālo iestāžu) izpratnes **vertikālu integrāciju**, augstāka līmeņa lēmumus bagātinot un salāgojot ar vietējā līmeņa vajadzībām; un
- **horizontālu integrāciju**, iesaistot viena līmeņa politikas veidotājus no paralēlām ministrijām, atbilstošām valsts aģentūrām utt., lai sekmētu sinerģijas un izvairītos no nesaskaņotības.

¹ MLG ietekmē dažādus (sabiedriskos) procesus, tāpēc termins “politika” šajā dokumentā tiek izmantots plašākā nozīmē, ietverot dažāda veida tiesību aktus, augsta līmeņa stratēģijas, rīcības plānus, reglamentējošas pamatnostādnes utt.

² Reģionu komiteja ***Baltā grāmata par daudzlīmeņu pārvaldību*** (2009).

Lai izveidotu efektīvu daudzlīmeņu pārvaldību, ir jāievieš divi būtiski elementi — “struktūras” un “dialoga procesi”. Pirmais sevī ietver formālas/ neformālas **struktūras un platformas** (t.i., kas būs iesaistītie un kā viņi tiks pārstāvēti), savukārt otrais nozīmē **dialoga iespējas** (t.i., kāda ir mijiedarbība starp ieinteresētajām personām un kāds ir katras šādas personas devums). MLG struktūru un dialoga procesu ieviešanai nav universālas pieejas. Drīzāk daudzlīmeņu pārvaldība ir jāpielāgo vietējam, reģionālajam un valsts kontekstam, tādējādi papildinot politikas struktūras.

MLG ir “[...] saskaņota un uz partnerattiecībām balstīta rīcība, [...] [kas] paredz dažādu pārvaldes līmeņu kopīgu atbildību un balstās uz [...] demokrātiskās leģitimitātes izpausmēm un dažādu iesaistīto dalībnieku pārstāvību”.²

Kā Eiropas Pilsētu mēru pakts izmanto daudzlīmeņu pārvaldību sekmīgai rīcībai klimata jomā?

MLG pieejā vispārējai integrācijai atspoguļojas sistemātiskā pieeja, kas atbalstīta pašā Eiropas Pilsētu mēru paktā un kuras mērķis ir iesaistīt dažādus dalībniekus, lai efektīvāk izstrādātu atbilstošus bāzes scenārijus gan pārmaiņu mazināšanai (piem., attiecībā uz emisijām, energoefektivitāti, **enerģētisko nabadzību** un transportu), gan **pielāgošanās procesam** (piem., attiecībā uz riskiem, ievainojamību un ietekmi). Daļēji šie centieni ir jāuzņemas augstākā līmeņa kopienai — **koordinatoriem** un **atbalstītājiem** —, kuri jau veic sekmīgu darbu, veicinot vietējo iestāžu plānošanu ar saviem regulārajiem **Ilgspējīgas enerģētikas un klimata rīcības plāna** (SECAP) cikliem. Papildus tam ikvienam parakstītājam vajadzētu ne tikai horizontāli integrēt dažādos pašvaldību departamentus un struktūrvienības — ir ļoti vēlams vēl vairāk **noārdīt formālās robežas**, iesaistot atbilstošos dalībniekus no citiem sektoriem.

Pilnai ainai: papildus vertikālai un horizontālai sadarbībai MLG tāpat iespējams papildināt, iesaistot nevalstiskos dalībniekus (piem., atbilstoši “četrkāršās spirāles” pieejai, kur publiskā sektora iestādes tiek piesaistītas kopā ar pilsonisko sabiedrību, akadēmiskās vides un uzņēmējdarbības pārstāvjiem) un rodot pievienoto vērtību viņu atšķirīgajā skatījumā. Faktiski šāda daudznozaru pieeja tiek uzskatīta par tik vērtīgu, ka nesen tā tika iestrādāta Eiropas Pilsētu mēru pakta politiskās apņemšanās dokumenta jaunā nodaļā kā “vietējais klimata pakts”.

Tādējādi Eiropas Pilsētu mēru pakts ir ideālā situācijā, lai demonstrētu, kā darbojas daudzlīmeņu platforma, kas sekmē **noturīgu un iekļaujošu mazoglekļa attīstību**, sadarbojoties dalībniekiem no vietējā līdz valsts līmenim. Stiprinot zinātību attiecībā uz labvēlīgiem pārvaldības mehānismiem, daudzpusīgu plānošanu, investīciju optimizēšanu, lai pārvaldītu ietekmi, un veicinot iesaisti noturīgas un “zaļas” atveseļošanās procesā, Eiropas Pilsētu mēru pakts var sniegt būtisku atbalstu Eiropas zaļā kursa sekmīgai īstenošanai.

Eiropas Pilsētu mēru pakta parakstītāju mērķi un rīcība var nozīmīgi sekmēt Parīzes nolīguma uzdevumu un mērķu īstenošanu, vienlaikus kļūstot par būtiskiem instrumentiem enerģētikas savienības pārvaldībā, jo īpaši ar nacionālo enerģētikas un klimata rīcības plānu (NEKP) palīdzību. Parakstītāju izstrādātā, īstenotā un pārredzami uzraudzītā rīcība var acīmredzami **papildināt attiecīgo valsts politiku**, sekmējot starptautisku mērķu sasniegšanu. Vienlaikus tādējādi ir iespējams radīt tiešu, ilgtermiņa ietekmi virknē saistīto sektoru (piem., dabā balstīti risinājumi, bioloģiskā daudzveidība, aprites ekonomika, veselība, sociālā iekļaušana utt.), kas pielāgota parakstītāju pārstāvētajām vietējām kopienām.

Labi īstenota MLG bagātina politikas veidošanas procesu, sniedzot dažādus ieguvumus, un veicina ilgāka termiņa sistēmas, ciešākas attiecības un sekmīgākas iniciatīvas. Citiem vārdiem sakot, efektīva MLG ir noderīga it visā:

- tiesību un politikas instrumentu savstarpējā sinerģija var uzlaboties, tādējādi ļaujot pilnībā izmantot to potenciālu un **optimizējot to praktisko ietekmi**;
- kopīgas prioritātes visos līmeņos var paātrināt īstenošanu, jo veidojas spēcīgākas **veicinošās sistēmas** un tiek **efektīvāk plānoti** pieejamie resursi;
- dialogi, kas tiek sekmēti pārlicinošas MLG ceļā, parasti uzlabo attiecības starp valsts un vietējā līmeņa iestādēm, palīdzot **mazināt izmaksas** neefektīvas darbības mazināšanas ceļā un **izvairīties no pretrunām** ar paralēli ritošiem valsts līmeņa procesiem vai “lejupvērstu” piemērošanu;
- aicinot pie sarunu galda visas ieinteresētās personas, MLG iekšēji veicina **kopīgu atbildību** par pašu politikas veidošanas procesu un no tā izrietošo īstenošanu.

Eiropas Pilsētu mēru pakts atbalsta pilsētas, reģionus un valstis to ceļā uz rīcību, lai pielāgotos klimata pārmaiņām un stiprinātu noturību. Tas tiek darīts, pastāvīgi tiecoties izprast un uzlabot pārvaldības metodes, plānojot riskus un maksimāli izmantojot atbilstošās investīciju iespējas. Ar optimizētu daudzlīmeņu pārvaldību ir iespējams nodrošināt to, ka politika visos līmeņos un sektoros **konsekventi atbilst pielāgošanās principiem**, kas izklāstīti jaunajā **ES Klimatadaptācijas stratēģijā**. Šī stratēģija ir vērsta uz vairākām jomām: ekosistēmu pielāgošanos un integrētu MLG; uzlabotu monitoringu ar skaidriem mērķiem un rādītājiem; ekosistēmu saglabāšanas un atjaunošanas nozīmi; klimatadaptācijas integrēšanu visās atbilstošajās politikas nostādnēs; finansējuma palielināšanu visos pārvaldības līmeņos, mobilizējot publiskās un privātās investīcijas, kā arī uzlabojumiem krīžu novēršanā un gatavībā tām, reaģēšanu katastrofu gadījumā un “zaļo” atveseļošanos.

MLG ir labi saskaņota ar daudzām papildinošām pieejām, ko atbalsta Eiropas Pilsētu mēru pakts. Tās piemērojamība dažādiem apstākļiem padara to par elementu **pārbaudītu risinājumu kopumā**, nodrošinot to, ka ieinteresētās personas visā kontinentā tiek atbilstoši uzklaustītas un var sniegt nozīmīgu devumu. **ES Pilsētvides attīstības partnerības** ir veiksmīgs MLG pielietošanas piemērs, kas ietver 14 galvenās tēmas, tostarp enerģētikas pārkārtošanu un pielāgošanos klimata pārmaiņām, un to pamatā ir cieša sadarbība starp pilsētu un reģionu pārstāvjiem. Starp citām iniciatīvām, kas raksturīgas šai pašai tendencei maksimāli izmantot ieinteresēto personu dialogus, ir jāpiemin arī Eiropas Reģionu komitejas atbalsts iniciatīvai **Zaļais kurss vietējā līmenī** un Eiropas Komisijas (EK) centieni sekmēt vietējo **klimata paktu** ieviešanu. Pēdējā, kas labi saskan ar iepriekš pieminēto Eiropas Pilsētu mēru pakta jauno nodaļu, ir vērsta uz dažādu vietējā līmeņa rīcību formālāku integrēšanu, tādējādi sekmējot dalībvalstu klimata un enerģētikas mērķu sasniegšanu.

Šajā publikācijā ir sniegti noderīgi ieteikumi par to, kā izmantot labi īstenotas MLG priekšrocības, jo īpaši saistībā ar klimata pasākumiem, ko valstis īsteno visā Eiropā (piem., NEKP vai pārkārtošanās plāni ogļu izmantošanā). Tās satur pamatā ir Eiropas konteksta dokumentārā pārbaude un mērķtiecīgas intervijas ar Eiropas Pilsētu mēru pakta koordinatori, atbalstītājiem un parakstītājiem, kā arī citiem ekspertiem 12 ES dalībvalstīs. Pateicoties ieskatam, kas gūts apspriedēs ar šiem praktiķiem un vietējās/reģionālās pārvaldes pārstāvjiem, šajā dokumentā paustās idejas ir noderīgas, aktuālas un **īstenojamas visā Eiropā** un ārpus tās.

Rekomendācijas, kas radušās šīs pieejas ceļā, ir iedalītas atbilstoši pieciem atzītiem labas pārvaldības principiem (**atklātība, līdzdalība, atbildība, efektivitāte un saskaņotība**)⁴. Šie būtiskie pilāri kopā ar papildu metodēm to maksimāli efektīvai izmantošanai valstu klimata politikas principos kalpo par elementiem spēcīgas MLG izveides plānā. Pēdējā nodaļā ir iekļauts īss atsauces materiāls MLG sistemātiskas optimizēšanas vadībai lasītāju konkrētajā kontekstā.

Atklātība

Līdzdalība

Atbildība

Efektivitāte

Saskaņotība

Atbilstoša, iedvesmojoša pieredze, kas apliecina **MLG darbību globāli**, ir rodama visā pasaulē, tostarp šajos pozitīvajos piemēros:

- **Kolumbijas** starpsektoru sadarbība starp valsts ministrijām un vietējā līmeņa dalībniekiem, izstrādājot un īstenojot savu nacionāli noteikto devumu (NND)³;
- sekmiņas vietējā un reģionālā līmeņa emisijas kvotu tirdzniecības sistēmas (ETS) **Japānā**, kas kalpo par iedvesmas avotu pētīt iespējamu valsts līmeņa ETS ieviešanu; un
- **Kenijas** "visas valdības pieeja", pieņemot valsts klimata pārmaiņu likumu un veidojot īpašas komandas vietējā un valsts līmeņa iestādēs.

³ Nacionāli noteiktais devums ir atrodams UNFCCC **NND reģistrā**.

⁴ Principi, kas izklāstīti EK **Baltajā grāmatā par Eiropas pārvaldību** (2001).

Kāpēc **atklātība** ir izšķirīgi svarīga daudzlīmeņu pārvaldībā?

Ja MLG ir strukturēta atklātā veidā, ieinteresētās personas spēj labāk izprast, kā darbojas politikas veidošanas ķēde un kā viņi tajā var piedalīties. Tas savukārt var viņos radīt lielāku vēlmi dalīties ar savām būtiskajām atziņām. Ja tiek **pārredzami nodota visa informācija un ziņas par sniegto devumu**, process sekmē nozīmīgāku mijiedarbību un atbildības sajūtu, kā arī visa procesa plašāku pieņemšanu. Tā tas notiek pat ar dalībniekiem, kuri nav tiešā veidā iesaistīti, kas liecina par MLG potenciālu veicināt sistēmiski plašāku, visaptverošāku rīcību klimata jomā.

Ieviesiet labi strukturētu pieeju ar skaidri definētu nolūku un posmiem

MLG spēj papildināt politiskos procesus vislabāk, ja tā ir organizēta sistemātiskā veidā, darot saprotamu visām ieinteresētajām personām pirmkārt jau to, kāpēc attiecīgā politika tiek formulēta, un skaidrojot, kas sniegs un varētu sniegt devumu (ideālā gadījumā to varētu panākt, veicot ieinteresēto personu visaptverošu kartēšanu), kā arī skaidri norādot, kad notiks procesa dažādie posmi un kā MLG metodes tiks piemērotas katrā procesa daļā.

→ **Rīkojieties jau tagad!** *Izstrādājiet MLG ceļvedi publiski pieejamā dokumentā, kas ir saistīts ar noteiktu politisko procesu un kurā tiek viesta skaidrība, veicināta plašāka pieņemšana un optimizēta komunikācija, sekmējot efektīvāku iesaisti.*

Paskaidrojiet dalībnieku lomu visā procesā un viņu sniegtā ieguldījuma vērtību

Ir svarīgi veicināt skaidru izpratni par lomām, tostarp izpratni par to, kas atbild par kopējo politisko procesu un kādas citas lomas ir (jāuzņemas) pārējiem. Vienlaikus ir iespējams panākt vēl lielāku uzticēšanos, ja tiek publiski atklāts, kādi dalībnieki jau ir iesaistījušies un kādi uzdevumi vai kāds devums ir ar tiem saistīts.

→ **Rīkojieties jau tagad!** *Publicējiet iecerēto lomu struktūru, kurā tiek uzskaitīts ieinteresēto pušu sniegums un tiek sekots tam līdzī, lai garantētu pilnīgu pārredzamību un piešķirtu viņu iesaistei mērķa izjūtu.*

Pilsētu mēru pakta sniegtās iespējas

Lai plānotu rīcību klimata jomā un pārvaldītu riskus, bieži vien nākas darboties pāri atsevišķu pilsētu un reģionu robežām — gan klimata pārmaiņu mazināšanas (piem., attiecībā uz gaisa kvalitāti vai mobilitāti), gan pielāgošanās pasākumiem (piem., mežu ugunsgrēki vai plūdi). Vietējām un reģionālajām iestādēm un citām ieinteresētajām personām ir nepieciešams pilnīgs atbalsts un sadarbības iespēju klāsts, lai tās varētu risināt pārrobežu jautājumus dažādos pārvaldības līmeņos.

Eiropas Pilsētu mēru pakta parakstītāji ir piemēroti vadošajai lomai šajā procesā, jo viņiem jau ir piekļuve paraugpraksi, rīkiem, zināšanām un vadlīnijām, ar ko iespējams labāk pārvaldīt riskus, izstrādāt noturīgas stratēģijas, lai mazinātu klimata pārmaiņas un pielāgotos tām, īstenot efektīvus rīcības plānus un prioritizēt “zaļās” (atvēršanās) investīcijas. Daudzi no minētajiem un arī citi noderīgi materiāli, ko ir izstrādājis un praksē pārbaudījis Eiropas Pilsētu mēru pakta birojs un tā koordinatori, atbalstītāji un parakstītāji, ir atrodami publiski pieejamajā **bibliotēkā**, kur apkopotas **spēju stiprināšanas iespējas un resursi**.

Ieviesiet skaidru grafiku, kas paver pietiekamas iespējas jēgpilnai iesaistei

Visām MLG aktivitātēm ir jābūt atbilstoši izplānotām un pārredzami paziņotām. Dalībnieku iesaistes posmiem ir jāatvēr pietiekami daudz laika, un tos nedrīkst paredzēt neizdevīgos periodos. Pastāvīga atgriezeniskā saite var papildināt galīgos rezultātus un sniegt ieinteresētajām personām vairākkārtējas iespējas iesaistīties, taču tās sniegšana nedrīkst ievilkties, lai nevajadzīgi nepalēninātos kopējais process.

→ **Rikojieties jau tagad!** *Publicējiet skaidru atbilstošu aktivitāšu grafiku un katra projekta posma termiņus, ideālā gadījumā piedāvājot vairākas iespējas iesaistīties un izvairoties no neizdevīgu periodu izmantošanas (piem., svētku laiks vai periodi, kad pieaug vajadzība pēc bērnu pieskatīšanas), kā arī ņemot vērā dažādās piekļūstamības vajadzības, lai izvairītos no tā, ka tiek apdraudēti centieni piedalīties.*

Pārliecinieties, lai informācija nonāktu pie ieinteresētajām personām tām saprotamā veidā

Spēcīgā daudzlīmeņu pārvaldībā informācija un atsauces materiāli ir jādara pārredzami pieejami visiem, nevis jāierobežo piekļuve, aprobežojoties ar dažiem privileģētiem dalībniekiem. Šādiem materiāliem un informācijai ir jābūt viegli uztveramai un tajā ir jāizvairās no pārmērīgi tehniskas terminoloģijas, kas varētu radīt apjukumu dažām ieinteresētajām personām un atturēt tās no piedalīšanās.

→ **Rikojieties jau tagad!** *Nodrošiniet plašu piekļuvi visai vajadzīgajai informācijai un konteksta dokumentiem un pēc iespējas izvairieties no tehniska žargona izmantošanas.*

Aktīvi komunicējiet ar ieinteresētām personām, izmantojot zināmus, pieejamus kanālus

Pareizs veids, kā nodot informāciju, ir tikpat svarīgs kā pati informācija. Ar dinamiskām metodēm ir iespējams veicināt rīcīborientētu iesaisti, tomēr joprojām vajadzētu izmantot dažādus komunikācijas līdzekļus un formātus, ko izmanto visas attiecīgās ieinteresētās personas.

→ **Rikojieties jau tagad!** *Periodiski paziņojiet par galvenajām aktivitātēm, lai visas atbilstošās ieinteresētās personas zinātu, kad un kā tās var iesaistīties. Izmantojiet tradicionālos un digitālos komunikācijas kanālus (piem., pasta sūtījumus, laikrakstus, televīziju, radio, sanāksmes, tīmekļa vietņu rakstus, e-pasta saziņu, sociālos medijus, tiešsaistes tikšanās utt.), lai sasniegtu visas iecerētās auditorijas un tās varētu piekļūt saturam.*

Daudzlīmeņu pārvaldība darbībā → Latvija

Latvijas NEKP izstrādes procesa centrā bija **spēcīga komunikācija**, kuras mērķauditorija bija iedzīvotāji, speciālisti, akadēmiskās un uzņēmējdarbības vides pārstāvji. Valsts valdība radīja dažādas iespējas apspriest enerģētiskas un klimata mērķus, organizējot **vairākas kampaņas**: informatīvus raidījumus valsts televīzijā, publiskas konferences/uzklausīšanas, kā arī virkni virtuālu tikšanos (kas tika augšupielādētas tīmekļa resursos, lai būtu pieejamas vēlāk). Šādi **atklāti procesi** atspoguļojās arī paša dokumenta izstrādē, kur valsts valdības pārstāvjiem attiecīgās darba grupās pievienojās būtiskākās pašvaldības, plānošanas reģioni un eksperti no akadēmiskās vides un citām jomām, lai atsevišķi diskutētu par katru NEKP darbību.

Ko daudzlīmeņu pārvaldībai sniedz **līdzdalība?**

Visu attiecīgo dalībnieku iesaistīšana politikas izstrādē ir viens no MLG centrālajiem elementiem, un šādā veidā **klimata pasākumi tiek gan institucionalizēti, gan demokratizēti**. Dažādo dalībnieku iesaistīšana no sākuma līdz beigām, no politikas projekta līdz tās īstenošanai nodrošina to, ka tiek ņemtas vērā viņu vajadzības, kā arī papildina viņu pašu darbības klimata un enerģētikas jomā. Sadarbība starp Eiropas Pilsētu mēru pakta koordinatoriem un parakstītājiem ir lielisks piemērs tam, kā MLG ir pārtapusi sekmīgā rīcībā.

Ar šādu atvērtu līdzdalību ir iespējams veidot sinerģijas starp darbībām, kā arī sekmēt kopīgu atbildības apziņu plašākā kopienā. Šādas iekļaujošas iesaistes pamatā ir pareizā līdzsvara rašana starp efektivitāti un pietiekamību — nezūdoša paļaušanās uz dalībniekiem ar **pārbaudītām zināšanām** un vienlaikus **svaiga skatījuma** ieviešana procesā, lai tādējādi bagātinātu klimata politiku.

Apkopojiet vērtīgas atziņas no dažādām vietēja un reģionāla līmeņa iestādēm

Līdzdalībā balstīta MLG paver durvis bieži vien malā nostumtām vietēja līmeņa iestādēm, sniedzot iespēju papildināt politikas veidošanas procesu ar savu vērtīgo skatījumu. To vērtīgo atziņu vertikāla integrācija jau sākumposmā var būtiski pielāgot attiecīgo politiku praktiskajiem datiem un vajadzībām, kā arī sekmēt efektīvāku lejuvērsto ieviešanu.

→ **Rīkojieties jau tagad!** Iesaistiet vietējās un reģionālā līmeņa iestādes koprades procesā, tā veicinot nozīmīgākas atziņas un ieguvumu. Tāpat centieties iesaistīt daudzveidīgu ieinteresēto personu loku, nevis tikai “parastos spēlētājus” (piem., galvaspilsētu vai ekonomiski spēcīgo reģionu pārstāvjus), lai politika būtu pielāgota arī attālo reģionu vajadzībām.

Sadarbojieties ar citām valsts iestādēm, lai izstrādātu papildinošu politiku

Ir svarīgi sadarboties ne vien vertikāli, bet arī horizontāli, ar to domājot koprades vai vismaz koordinācijas procesu — iesaistīt citus attiecīgās iestādes vai organizācijas, kā arī valsts līmeņa iestādes departamentus. Ar šādu pieeju tiek ne vien panākta starpsektoru atbilstība, bet arī optimizētas tās atsevišķās aktivitātes, pie kurām, iespējams, strādā katra iestāde. Tas var būt noderīgi, lai izvairītos no sajukuma, ko rada pretrunīgas vai sakrītošas politikas darbības.

→ **Rīkojieties jau tagad!** Noārdiet formālās robežas, politikas veidošanā sadarbojoties ar kolēģiem citās ministrijās, aģentūrās utt., lai mācītos no viņu pieredzes un izmantotu to. Gādājiet par vietējo un reģionālo iestāžu iesaisti, izveidojot platformas un iespējas regulārai apmaiņai, kā arī pienācīgi atbalstiet tās ar resursiem, kapacitāti un politiskajām pilnvarām, lai tās spētu sniegt nozīmīgu devumu.

Pilsētu mēru pakta sniegtās iespējas

Izmantojiet visas Eiropas Pilsētu mēru pakta **parakstītāju, koordinatoru un atbalstītāju** sniegtās iespējas — tas ir jau gatavs **tikls, kurā ir pieredzējuši valsts un nevalstiskā sektora dalībnieki**, kas jau ir pazīstami ar MLG. Šiem dalībniekiem ir noderīgas zināšanas par klimata problēmām, un viņi parasti ir atvērti sadarbībai, tostarp iesaistei valstu politikas uzlabošanā.

Nodrošiniet vairākas pievienošanās iespējas, lai attiecīgā veidā iesaistītu atbilstošos dalībniekus

Ar daudzliemeņu pārvaldību ieinteresētās personas ir iespējams iesaistīt dažādos veidos. Daži dalībnieki varētu piedalīties intensīvākā koprades procesā, savukārt citām ieinteresētajām personām varētu lūgt sniegt devumu darbā pie specifiskiem elementiem. Specifiskākai politikas apspriešanai ir iespējams uzaicināt mērķtiecīgi atlasītas dalībnieku grupas, savukārt plašāka viedokļu spektra uzklaušanai būs noderīgi plaši atvērt kanālus, kuros sabiedrība var sniegt atgriezenisko saiti un komentārus. Ja personām, kuras līdzdarbojas, tiek piedāvātas vairākas iespējas iesaistīties, MLG labvēlīgā ietekme vairākkārtīgi pastiprinās. Vairākas atgriezeniskās saites sniegšanas kārtas sniedz elastīgumu ieinteresētajām personām (viņiem ir vairāk iespēju sniegt savu ieguldījumu, ja viņu grafikā šis pārklājas ar citiem uzdevumiem), kā arī ļauj sniegt atgriezenisko saiti atkārtoti.

→ **Rīkojieties jau tagad!** *Aktīvi aiciniet galvenās ieinteresētās personas attiecīgi piedalīties (piem., koprades procesā, ar konkrētu devumu, ar mērķtiecīgu apspriešanos vai ar komentāriem). Ieplānojiet dažādas pievienošanās iespējas un pietiekami daudz laika, lai vairākkārt saņemtu atgriezenisko saiti.*

Apspriedieties ar ieinteresētajām pusēm no nevalstiskā sektora, lai vēl vairāk veicinātu starpdisciplināru skatījumu

Ieviešot MLG daudzpusēju pieeju, var paplašināties saņemtā ieguldījuma spektrs un tikt stiprināts politikas potenciāls risināt būtiskākos jautājumus holistiskākā ceļā. Tādējādi pastiprināsies politikas ietekme, nemaz nerunājot par tās ievērojami plašāku pieņemšanu būtiskāko ārējo dalībnieku vidū.

→ **Rīkojieties jau tagad!** *Izmantojiet pārbaudīto “četrkārsās spirāles” pieeju, kas sekmē publiskā sektora sadarbību ar pilsonisko sabiedrību, uzņēmējdarbības un akadēmiskās vides pārstāvjiem, lai dažādotu skatījumu un nodrošinātu klimata pasākumu īstenošanai nepieciešamo apņēmību.*

Daudzliemeņu pārvaldība darbībā → Spānija

Pilsētu un ciematu ilgtspējas veicināšanas tīkls (*Xarxa de Ciutats i Pobles cap a la Sostenibilitat*) ir atvērta, brīvprātīga apņēmīgu pašvaldību grupa, kas strādā pie kopīgām prioritātēm un vajadzībām. Tīklā ir virkne darba grupu, un katrā no tām darbojas īpaši norīkoti tehniskie darbinieki no Barselonas provinces. Tajās reizēm tiek **uzaicināti valsts valdības pārstāvji**, lai vadītu apmācību un sniegtu skaidrojumus par valsts tiesību aktu piemērošanu vietējā līmenī. Tīklā ir jau iestrādājusies darba grupa, kas koncentrējas uz Eiropas Pilsētu mēru paktu, un tīkls tajā ir iekļāvis atbilstošus speciālistus no akadēmiskās un uzņēmējdarbības vides, lai pastiprinātu **starpsektoru pieeju klimata jautājumu risināšanā**. Tā kā tīkls darbojas ar panākumiem, tas ir sācis paplašināties, ietverot kaimiņu provinču pašvaldības, kas ir ieinteresētas gūt labumu no tīkla iespaidīgās pieredzes ar daudzliemeņu pārvaldību.

Kāpēc daudzlīmeņu pārvaldībā ir jāiekļauj **atbildība**?

Politika, kas ir veidota atbildīgā, uz MLG balstītā procesā, parasti pārlicina ikvienu, tostarp sabiedrību kopumā, par tās vispārējo **legitimitāti**. Ja ir skaidri definētas lomas, pilnvaras un pienākumi katram politikas veidošanas ķēdes dalībniekam, pati izstrādātā politika var tikt uztverta kā **stabilāka, pamatotāka, pieņemamāka un taisnīgāka**. Vienlaikus izteiktāka atbildība var veicināt ieinteresēto personu konstruktīvu vēlēšanos sadarboties pie citām rīcībām, kas tiks veidotas nākotnē, neatkarīgi no tā, vai šīs personas ir bijušas iesaistītas pašreizējā darbā.

Izceliet to dalībnieku lomu un pilnvaras, kuri sniedz devumu politikajā procesā

Ir jābūt labi definētiem ieinteresēto personu dažādajiem statusiem MLG satvarā, kā arī nosacījumiem vai pilnvarām, saskaņā ar kurām tām ir jārikojas vai jāsniedz savs ieguldījums. Ir ļoti vēlams, lai procesa līderiem, kā arī iesaistītajām valsts iestādēm un jebkuriem citiem iesaistītajiem, kas pārstāv citas grupas (piem., dažas atlasītas pilsētas vai asociācija, kas rīkojas citu personu vārdā), būtu skaidrība par to, kādas ir šīs lomas un kas no tām tiek sagaidīts.

→ **Rīkojieties jau tagad!** *Gan procesa sākumā, gan tā gaitā aktīvi apsveriet, vai ir nepieciešams ieviest īpašas lomas (piem., iekšējās uzraudzības) vai jaunas pilnvaras (piem., īpaši struktūrai, kas izveidota ar konkrētu politiku saistītas mijiedarbības vadībai).*

Katram posmam politikas veidošanas ķēdē paredziet skaidrus pienākumus un mērķrādītājus

Labi definētā procesā būtu jābūt noteiktiem pamata pienākumiem, kas jāizpilda katrā procesa solī, kā arī mērķrādītājiem, ar ko mērīt to sekmīgu izpildi. Tādējādi visiem iesaistītajiem, tostarp arī procesa uzraudzītājiem, ir skaidrs, ko ir iecerēts paveikt un kam tas ir jādara.

→ **Rīkojieties jau tagad!** *Piešķiriet būtiskus pienākumus konkrētām struktūrām vai vismaz noteiktām iecerētajām lomām. Attiecīgos gadījumos atsaucieties uz dalībnieku obligātajiem pienākumiem (piem., tiem, kas ir jāpilda vietējā līmeņa iestādēm), lai panāktu to iesaistīšanos, kā arī izmantojiet galvenos darbības rādītājus, lai novērtētu katra posma uzdevumu izpildi, ziņotu par to un pārbaudītu to.*

Pilsētu mēru pakta sniegtās iespējas

Eiropas Pilsētu mēru pakts praksē pierāda, ka vietējās un teritoriālās iestādes spēj sekmīgi dot savu artavu politikas veidošanas procesos, jo īpaši ceļā uz klimata un enerģētikas mērķu sasniegšanu. Eiropas Pilsētu mēru pakts ne vien ir paraugs **vietēja līmeņa apņēmībai īstenot klimata pasākumus**, bet arī sniedz pārskatu par to, kā valdības var veicināt valsts un Eiropas līmeņa mērķu sasniegšanu. Pateicoties bāzes scenāriju pārskatīšanai, ievainojamības novērtējumiem un rīcības plāniem, parakstītāji var sniegt vērtīgu informāciju visiem pārvaldes līmeņiem par to, kāda rīcība būtu prioritizējama, lai risinātu vajadzības no kopienas līdz pat valsts līmenim.

Izstrādātie SECAP, kā arī tajos paredzēto darbību uzraudzība nodrošina virkni ceļvežu jebkura līmeņa ieinteresētajām personām, lai **uzraudzītu**, kā darbības tiek īstenotas praksē, **ziņotu** par to un **pārbaudītu** to. Tā kā tie ir publiski dokumenti, tie arī rada iespēju pilsoņiem un citām ieinteresētajām personām pārlicināties par panākto progresu, tādējādi uzliekot parakstītājiem atbildību par vietējo prioritāšu un darbību īstenošanu. Tāpat SECAP process var palīdzēt vietēja un valsts līmeņa iestādēm gūt skaidru pārskatu par Eiropas Pilsētu mēru pakta parakstītāju rīcības ietekmi un devumu viņu attiecīgo valstu NEKP mērķu sasniegšanā.

Gādājiet, lai viss sniegtais ieguldījums tiktu pienācīgi novērtēts potenciālai integrēšanai

Ir būtiski, lai politikas veidošanas ķēdē sniegtais ieguldījums tiktu atbildīgi pieņemts. Visu ieinteresēto personu atgriezeniskā saite ir taisnīgi jānovērtē iespējamai iekļaušanai galīgajā rezultātā. Mērķis ir izvairīties no tā, lai kādas iesaistītās puses vai nu justos ignorētas, vai gūtu pārlicību, ka politiku patiešām ietekmē tikai privileģēti dalībnieki. Pareizi īstenota, spēcīga MLG sūta vēstījumu un demonstrē ikvienam, ka notiek taisnīgs, atklāts process, tādējādi radot nozīmīgam ieguldījumam nepieciešamo pārlicību.

→ **Rīkojieties jau tagad!** Piemērojiet “pienācīgas rūpības” metodes, uzraugot dalībnieku pienesumu, taisnīgi izvērtējot atgriezenisko saiti (vislabāk, ja pēc skaidriem, publicētiem kritērijiem) un sekojot līdzī pieņemtā ieguldījuma tālākai virzībai politikas veidošanas ķēdē. Ideālā gadījumā būtu jāatskaitās visiem iesaistītajiem dalībniekiem (neatkarīgi no tā, vai viņu ieguldījums ticis apstiprināts) un pārredzamām atsaucēm uz tiem, kuri snieguši noteiktas idejas, kas integrētas galīgajā politikā.

Daudzlīmeņu pārvaldība darbībā → Nīderlande

Nīderlandē ir vēsturiski iedibinājies kooperatīvs lēmumu pieņemšanas process (dēvēts par “Polderen” — no vārda “*inpolderen*”, kas nozīmē “zemes atgūšana” — un balstīts dambju būvēšanai nepieciešamajā **kollektīvajā vienprātībā**). Šis modelis ir dziļi integrējies nīderlandiešu kultūrā un izpaužas pat politikas veidošanā, piemēram, veicinot plašāku ar **Klīmata nolīgumu** saistīto atbildību ieinteresēto personu priekšā. Šīs iniciatīvas ietvaros valsts valdība izveidoja jaunu struktūrvienību, lai sekmētu kaumiņos esošu pašvaldību labāku savstarpēju sadarbību, strādājot pie savstarpēji pieņemamiem ilgtspējīgas enerģētikas mērķiem. Kaut arī valsts pārvaldībā ir paredzētas 12 provinces, tagad ir izveidoti 30 jauni reģioni, lai pašvaldības varētu labāk plānot **kopīgus projektus pāri tradicionālajām administratīvajām robežām**. Tādējādi tiek paātrināta īstenošana un pašvaldībām arī samazinās izmaksas, jo nenotiek darbību dublēšanās un tiek kombinētas personāla iespējas un pat apvienotas norises vietas, lai projekti notiktu saliedētāk. Lai nodrošinātu pilnu atbildību, katram no 30 jaunajiem reģioniem ir ekspertu padome, kur eksperti pārstāv savas attiecīgās pašvaldības un formulē priekšlikumus, kas būs jāapstiprina katrai pašvaldībai. Pamatā esošā ideja ir tāda, ka ne vien notiek valsts līmenī noteiktu mērķu īstenošana vietējā līmenī atbildīga procesa ceļā, bet arī vietējās prioritātes ir iespējams kolektīvi definēt un virzīt “augšupvērstā” procesā, tādējādi labāk nodrošinot informāciju arī valsts līmeņa procesiem.

Kā daudzlīmeņu pārvaldība var uzlabot **efektivitāti**?

Bieži vien pastāv tieša korelācija starp politikas galīgo ietekmi un to, cik efektīvi tai tikuši piemēroti MLG principi. Labi izstrādātas MLG sistēmas un dialogi parasti darbojas labāk, un tāpēc tie veicina ieinteresēto personu aktīvāku iesaisti. Ja dalībnieki saprot, kādā veidā un kāpēc viņu devums ir svarīgs, viņu **iesaiste kļūst nozīmīgāka**. Tāpat ir jāuzsver: jo efektīvāk MLG tiek piemērota politikai, jo **rentablāka** tā var kļūt — no izstrādes posma un finansēšanas/investīcijām līdz pat lejupvērstai īstenošanai.

Eiropas Pilsētu mēru pakts var kalpot par ideālu sākuma punktu, lai diskutētu par to, kā optimizēt un maksimāli izmantot daudzlīmeņu ieguldījumu cīņā ar klimata pārmaiņām. Tas sniedz izmantošanas vērtu iespēju stiprināt partnerības, piemēram, valsts publiskās iestādes (ministrijas, enerģētikas aģentūras u.c.) var kļūt par valsts koordinatoriem. Tās ne vien kļūs par būtiskiem sabiedrotajiem, kas atbalsta parakstītājus to solījumu izpildē, bet arī var tos vadīt, lai panāktu, ka tie sniedz savu devumu **valsts mērķu kopīgā īstenošanā**.

Nolemiet, cik formālām ir jābūt struktūrām, lai rīcība būtu efektīva

Tas, vai daudzlīmeņu pārvaldībā būtu jāizmanto formāli vai neformāli procesi, ir atkarīgs no valstīm un pat no politikas virzieniem. Dažos gadījumos oficiālāka sistēma varētu būt būtiska, lai politikas procesi noritētu stingrākas autoritātes vidē un tiktu striktāk koordinēti. Citos gadījumos priekšrocības radītu mazāk formāli mehānismi un no tiem izrietošais elastīgums — vissvarīgāk ir saprast, kura pieeja būs piemērotākā attiecīgajā kontekstā.

→ **Rīkojieties jau tagad!** Nosakiet attiecīgās ieinteresētās personas, lai saprastu, kāda sadarbības un apmaiņas struktūra ir jāizstrādā, jo īpaši paturot prātā galveno dalībnieku reālistiskas iespējas. Tomēr gadījumos, kad ir nepieciešamas formālākas platformas, pārlicinieties, lai šiem dalībniekiem (piem., vietēja līmeņa iestādēm un/vai nevalstiskajam sektoram) tiktu atvēlēta pietiekama telpa, lai tie veiktu pašorganizāciju un dabiski attīstītu papildinošas struktūras.

Ieskicējiet kopīgās prioritātes, konkrētus uzdevumus un sagaidāmos rezultātus

MLG pati par sevi ir efektīvāka, ja mērķi un rezultāti ir labi definēti katram politikas veidošanas ķēdes posmam. Praksē tas var nozīmēt procesa vadību kā virkni posmu, kuri balstās iepriekšējo posmu rezultātos un gūtajās mācībās — šādā gadījumā būtiski informācijas gūšanai var izrādīties arī vietēja līmeņa dati, sistēmas un plāni. Ar šādu pieeju ir iespējams saskaņot un optimizēt politikas virzienus, optimāli pielāgot pieejamos resursus un nodrošināt mērķa kopienas ieinteresētību.

→ **Rīkojieties jau tagad!** Dažādos līmeņos kopīgi diskutējiet par prioritātēm, lai noteiktu veicamos uzdevumus un sasniedzamos rezultātus kā īsā, tā garā laika nogrieznī. Rodiet risinājumus, kuros tiek jaukti izmantoti līdzekļi, apvienotas kapacitātes un efektīvi likti lietā resursi, lai pēc iespējas palielinātu ieguvumus atbilstoši dažādajām prioritātēm. Veidojiet vertikālas (t.i., vietējo un reģionālo iestāžu) un horizontālas (t.i., valsts līmeņa iestāžu) partnerības, tādējādi gādājot, lai vēlamie mērķi un rezultāti patiesi atspoguļotu vietējā līmeņa cerības un darbotos sinerģijā ar citiem valsts līmeņa procesiem.

Daudzlīmeņu pārvaldība darbībā → Beļģija

Flandrijas reģionālā valdība sadarbībā ar pašvaldībām nesen apstiprināja **Flandrijas Klimata paktu**, tiecoties nodrošināt tā efektīvu sasaisti ar vietējām vajadzībām un skaidri saskaņojot mazināšanas/enerģētikas pilāru ar Eiropas Pilsētu mēru paktu. Turklāt paktā jau no paša sākuma ir iestrādāta iekļaušanas ideja — ne tikai attiecībā uz mijiedarbību iestāžu starpā, bet arī attiecībā uz citiem dalībniekiem (tostarp iedzīvotājiem), kas tiek aicināti dot savu artavu un rast konkrētus veidus, kā efektīvi palīdzēt sasniegt vietējos/reģionālos mērķus. Flandrijas Klimata paktā ir paredzēta arī uzraudzības sistēma, kuras sniegtie rezultāti ir iekļaujami divgadu progresa ziņojumos. Tie kalpo par pamatu **progresa salīdzināšanai ar izvirzītajiem uzdevumiem**, tostarp sanāksmēs, kas atvēlētas šādām diskusijām iesaistīto dalībnieku starpā.

Pielāgojiet dalībnieku mijiedarbību, atbilstoši piemērojot īpašus darba režīmus

Cīņa ar klimata pārmaiņām, izmantojot politiskus risinājumus, bieži vien ir noris visefektīvāk, ja pirms tam tiek atrisināti starpdisciplināri un savstarpēji saistīti jautājumi. Tā kā katras valsts situācija ir unikāla, nav iespējams tai piemērot vienveidīgu pieeju un MLG ir attiecīgi jāpielāgo, lai ar to risinātu būtiskākās problēmas. Lai izstrādātu pasākumus klimata jomā, patiešām ir nepieciešams izziņas process un ir jāpiemēro atbilstošas metodes, kas der vietējam vai valsts kontekstam. Eiropas Pilsētu mēru pakts sniedz iespējas uzzināt par atkārtotajām metodēm, ko jau ir izmantojuši parakstītāji un koordinatori un kuras var veicināt nonākšanu pie sekmīgiem darba režīmiem, ļaujot dalībniekiem kopīgi atšķetināt klimata problēmas.

→ **Rīkojieties jau tagad!** Sadaliet galvenos jautājumus tematiskās vienībās un politikas veidošanas ķēdē — pārskatāmos posmos. Nosakiet attiecīgās ieinteresētās personas un mehānismus (piem., īpašas darba grupas, mērķtiecīgs ieguldījums vai īpašas konsultācijas) — ideālā gadījumā šīm grupām vai indivīdiem būs skaidras pilnvaras un mērķi. Katrā līmenī nosakiet, kuras metodes varētu labi darboties, un padomājiet, kādas veicinošas darbības joprojām ir nepieciešamas, lai sekmētu politikas mērķu sasniegšanu. Vienlaikus raugieties, lai priekšplānā joprojām būtu saskaņots vēstījums, kas skaidro, kā individuāls devums var papildināt kopējo ainu.

Daudzlīmeņu pārvaldība darbībā → Itālija

Itālijai ir izdevies īpaši sekmīgi paātrināt klimata pasākumu plānošanu ar MLG, efektīvi sasaistot Eiropas Pilsētu mēru pakta popularizēto rīcību klimata un enerģētikas jomā ar Eiropas Reģionālās attīstības fonda (ERAF) piešķirtajiem līdzekļiem. Piemēram, gan Sicīlijas, gan Emīlijas-Romanjas reģionālās iestādes izmanto ERAF līdzekļus, lai nodrošinātu spēcīgu enerģētikas pasākumu plānu, ko izstrādā vietējās iestādes, un nesen ir noteikušas SECAP par priekšnosacījumu, lai piekļūtu ERAF finansējumam turpmākiem pasākumiem (piem., Sicīlijas municipālajiem enerģijas pārvaldniekiem vai Emīlijas-Romanjas sabiedrisko ēku atjaunošanai). Kaut arī tas nav vienīgais šādas paraugprakses piemērs klimata pasākumu **finansēšanā**, tas visai uzskatāmi liecina, ka **acīmredzamas saiknes starp finansējumu un praktisku plānošanu/rīcību** var efektīvi sekmēt procesus un ietekmi dažādos līmeņos.

Kā daudzlīmeņu pārvaldība var veicināt **saskaņotību?**

MLG būtu jābūt saskanīgai ar to, kā rīcība tiek īstenota plašākā valsts kontekstā, un arī pašas daudzlīmeņu pārvaldības procesiem būtu jāsekmē plašāka **politikas virzienu saskaņotība** attiecīgajā valstī. Politikas virzieni, kas jau sākotnēji ir izstrādāti, ņemot vērā arī citu dalībnieku vajadzības un pilnvaras, parasti labāk **atbilst vietējā līmeņa plāniem** un arī iespējām. Šāda iestrādāta papildināmība parasti nozīmē to, ka ieinteresētās personas labprātāk sniedz savu ieguldījumu politikas veidošanas procesos.

Vienlaikus sinerģijas veidošana starp vienu politiku un citām tādā pašā vai citā pārvaldības līmenī ļauj **izvairīties no pārklāšanās, lieka darba un sajukuma**. Tādējādi vietējā līmeņa iestādes var labāk sagatavoties politikas **harmoniskai un ātrai ieviešanai**. Vietēja līmeņa rīcība var palīdzēt pamatot un pat veicināt vērienīgus valsts politikas mērķus. Turklāt sinerģijas ir iespējams izmantot transversāli, liekot lietā atbilstošas starptautiskās iniciatīvas (piem., Eiropas Pilsētu mēru paktu) un jau izveidotus resursus, lai pielāgotu gūtās mācības un tādējādi izvairītos no “riteņa izgudrošanas” klīmata politikas izstrādē.

Saskaņojiet politikas izstrādi ar vietējo, reģionālo un valsts kontekstu

Atbilstoša salāgošana dažādos līmeņos ir svarīgs priekšnosacījums integrētas politikas veidošanas attīstībai, un vietējās un reģionālās pārvaldes struktūras būtu jāuzskata par primārajām ieinteresētajām personām, kam jāsniedz savs devums. Tomēr ir ārkārtīgi būtiski apzināties to attiecīgās jurisdikcijas, procesus, plānus un prioritātes un ievērot un atbalstīt to iespējas un vēlmi piedalīties. Skaidri izprastas lomas un pilnvaras palīdz optimizēt iespējamus ieguldījumus visos līmeņos, un ir jāapzina jebkādi sekmējoši nosacījumi, kas būtu ieviešami.

→ **Rikojieties jau tagad!** *Virziet politiku tādā veidā, lai tā saskanētu ar to dalībnieku plāniem un vajadzībām, kuru iesaiste ir uzskatāma par būtiskāko. Dažos gadījumos varētu būt nepieciešams izdarīt spiedienu (t.i., noteikt pienākumus), definēt skaidrus satvarus vai radīt stimulus un sniegt atbalstu (piem., īpašas pilnvaras vai atbalsts attiecībā uz resursiem), lai padarītu iespējamu viņu iesaisti pašā procesā, kā arī vēlākā tā īstenošanā. Regulāri izvērtējiet, kas ir izdevies labi un kādos apstākļos, un izmantojiet šīs atziņas, lai veicinātu inovācijas un sekmējošus pasākumus turpmākas sekmīgas politikas izstrādei.*

Daudzlīmeņu pārvaldība darbībā → Somija

Somijas valdība ir pārejas procesā no fragmentētas pieejas klimata pasākumiem uz integrētāku pieeju. Ja iepriekš visas valsts ministrijas (kā arī attiecīgie sektori kopumā) atsevišķi sprieda par klimata aspektu iekļaušanu savos plānos un klimata nozīmi konkrēti sev, tad pašlaik valdība vieš izmaiņas tās struktūru mijiedarbībā ar mērķi **izveidot saskaņotākas organizāciju sinerģijas**. Jau ir acīmredzams, ka daudzveidīgāka mijiedarbība var sekmēt kā iekļaušanu, tā līdzdalību, taču Somijas dalībnieki arī secinājuši, ka šādas sadarbības rezultātā saīsinās termiņi un konsekventāk uzlabojas rezultāti. Viņi aizvien skaidrāk saprot, ka ieinteresētās personas ir jākoordinē visās klimata pasākumu plūsmās, jo īpaši integrējot pielāgošanās un mazināšanas pasākumus. Somija jau aktīvi strādā šajā virzienā, izmantojot MLG, turklāt ne tikai valsts iestāžu darbā, bet arī tiešā veidā iesaistot Pilsētu mēru pakta parakstītājus, lai **nodrošinātu atbilstību vietējām klimata noturības vajadzībām un praksei**.

Maksimāli izmantojiet sinerģijas un maziniet konfliktus ar citiem procesiem

MLG kā tādai būtu jāveicina lielāka saskaņotība ar citiem politikas procesiem. Valsts līmeņa dalībnieki jo īpaši var palīdzēt saskaņot attiecīgo politiku ar citām paralēlām darbībām. Vienlaikus vietējā līmeņa pārvalde ir ideālā situācijā, lai norādītu uz potenciālajiem šķēršļiem, kas varētu kavēt politikas sekmīgu “lejupvērstu” īstenošanu. Papildus tam, maksimāli izmantojot ieinteresēto personu nonākšanu saskarē ar attiecīgām starptautiskām iniciatīvām un projektiem, ir iespējams veidot sinerģiju starp darbībām vietējā līdz valsts līmenī, papildinot Eiropas un pasaules paraugpraksi.

→ **Rikojieties jau tagad!** *Analizējiet visu līmeņu institucionālo skatījumu, lai konstatētu vietas, kur esošie un paredzētie politiskie procesi varētu būt lieki vai papildu dabas. Atpazīstiet pārvaramos šķēršļus, tostarp to, kā politiskas pārmaiņas (piem., vēlēšanas vai kādas politiskas partijas dominēšana) varētu ietekmēt MLG procesa izveidi vai darbību.*

Daudzlīmeņu pārvaldība darbībā → Grieķija

Kaut arī Grieķijas valdība 2016. gadā pieņēma savu ***Nacionālo pielāgošanās stratēģiju***, daudzas Grieķijas teritorijas pašlaik strādā pie saviem **Reģionālajiem pielāgošanās rīcības plāniem** — un tādus ir izstrādājušas arī dažas pilsētas. 2017. gadā Atēnas izstrādāja savu ***noturības stratēģiju*** 2030. gadam, bet neseno sāka darbu pie **vietējā pielāgošanās plāna**, kurā tiks atbalstīta arī no Eiropas Investīciju bankas ***Dabas kapitāla finansēšanas mehānisma*** saņemtā aizdevuma īstenošana.

Pilsētu mēru pakta sniegtās iespējas

Eiropas Pilsētu mēru pakta principu izteiktāka iestrādāšana valstu procesos var palīdzēt **noārdīt formālās zināšanu robežas** un sekmēt labāku politikas saskaņošanu. Tā pieejas viendabīga piemērošana (piem., Eiropas Pilsētu mēru pakta **formalizēta apstiprināšana** un/vai pat konkrēti **pienākumi apņemties** to ievērot) veicinās to, ka vietējā līmeņa iestādes ieviesīs noderīgu un konsekventu emisiju uzskaites, pielāgošanās pasākumu un mazināšanas darbību kopumu, kas kalpos par **informatīvo pamatu un iedvesmas avotu augstāka līmeņa procesiem**.

Turklāt Eiropas Pilsētu mēru pakta viendabīgāka izmantošana var kalpot kā objektīvs **atsauces punkts, uz kā balstīt harmonisku politikas veidošanu** visos līmeņos, tostarp veicinot spēcīgāku noturību pret politiskām pārmaiņām. Valstu un teritoriālie koordinatori var būt konsekvents kanāls, ar kura palīdzību parakstītāji pielāgojas valsts līmeņa procesiem, un var paātrināt vietējo SECAP rentablu īstenošanu, kā arī sniegt devumu NEKP.

Kādi **būtiski soli** stiprina daudzlīmeņu pārvaldību?

Daudzlīmeņu pārvaldība (klimata) rīcībā – politisko risinājumu kopīga izstrāde cīņai pret klimata pārmaiņām

MLG kā būtisks instruments politikas izstrādes paplašināšanai visos līmeņos **ir īpaši piemērota ar klimata pasākumiem saistītiem procesiem**. Tā ir piemērojama vispusīgu politikas nostādņu izstrādei un ieviešanai, kā arī konkrētu jautājumu, piemēram, emisiju, klimata pārmaiņu mazināšanas, enerģētikas, mobilitātes, pielāgošanās, noturības utt. risināšanai.

Pieņemot šajā publikācijā rodamās MLG rekomendācijas, politikas veidošanas procesi tiek uzlaboti lietderīgos un daudzpusīgos veidos:

- **nozīmīgi dialogi** pārredzamas, rīcīborientētas komunikācijas ceļā;
- daudzveidīgs ieguldījums, kas veicina plašas **ieinteresēto personu atbildības** gaisotni;
- ilgtermiņa **legitimitāte** un vispārēja vēlēšanās iesaistīties arī nākotnē;
- **stabilu politikas nostādņu rentablāka** izstrāde/ieviešana;
- efektīvāki pasākumi, kas **salāgoti ar vietējā un reģionālā līmeņa prioritātēm**; un
- spēcīgākas sinerģijas un **harmoniskāka saskaņošana** starp dažādām darbībām.

Lai iedvesmotu uz rīcību, turpmāk ir sniegts šā dokumenta sadaļu kodolīgs kopsavilkums, ko varat izmantot pat kā **daudzlīmeņu pārvaldības kontrolsarakstu**, lai konstatētu nepilnības un sāktu ieviest MLG procesus jau šodien.

MLG, kas ATKLĀTĀ veidā tiek piemērota visiem politikas veidošanas procesa aspektiem un soļiem, ir vērtīgs ieguldījums pārredzamības institucionalizēšanā.

- **skaidrība** par nolūku, strukturām, grafikiem un soļiem
- **atklātība** par ieinteresētajām personām, lomām un ieguldījumu
- **informācija**, kas sniegta **aktīvi**, izmantojot **viegli uztveramu** terminoloģiju un **pieejamus** kanālus

LĪDZDALĪBĀ balstītas sistēmas, kuru centrā ir iekļaušana, ir būtisks spēcīgas MLG elements, un tās ir piemērojamas no politikas izstrādes līdz pat īstenošanas posmam.

- atziņas, kas apkopotas no **vietējā, reģionālā un valsts** līmeņa iestādēm
- atbilstošas konsultācijas ar **sektoriem, kas nav valsts** iestādes
- garantētas **pievienošanās iespējas**, lai iesaistītos visā politikas veidošanas ķēdē

Ja MLG jau sākotnēji tiek balstīta ATBILDĪBĀ, arī no tās izrietošie politikas veidošanas procesi kļūst aizvien stabilāki ar katru nākamo posmu.

- nodalītas **lomas** un **pilnvaras** ieinteresētajām personām
- katrā posmā definēti skaidri **pienākumi** un **mērķrādītāji**
- viss ieguldījums **pieņacīgi novērtēts** tā potenciālai integrēšanai politikā

Tas, cik EFEKTĪVI MLG tiek piemērota politikas veidošanas ķēdei, var tiešā veidā korelēt ar tās ietekmi reālajā dzīvē.

- atbilstoša iesaiste ar **formālu un/vai neformālu** struktūru palīdzību
- **kontekstā balstītas prioritātes**, specifiski **uzdevumi** un **sagaidāmie rezultāti**
- īpaši **darba režīmi**, kas pielāgoti dažādajiem uzdevumiem un ieinteresētajām personām

VIENDABĪGAI pieejai attiecībā uz pašu MLG vajadzētu neizbēgami veicināt to, ka politikas nostādnes ir atbilstoši saskaņotas valsts kontekstā.

- **salāgošana** ar citām vietējā līdz valsts līmeņa **sistēmām** un **pilnvarām**
- maksimālas **sinerģijas** un minimāli **konflikti** ar citām darbībām

Lai saņemtu turpmāku atbalstu saistībā ar MLG, lasītāji tiek aicināti sazināties ar paša **Eiropas Pilsētu mēru pakta biroja** pārstāvjiem un **izmantot Eiropas Pilsētu mēru pakta vērtīgās zināšanas**, ko ir apkopojuši tā **parakstītāji, koordinatori un atbalstītāji**.

Daudzlīmeņu pārvaldība

(klimata) rīcībā –

politisko risinājumu kopīga izstrāde
cīņai pret klimata pārmaiņām